

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 943/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

76/2010. (III. 10.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **s.-i lakos panaszos**¹ 2009. november 11-én előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2010. március 10-én – dr. Juhász Imre elnökhelyettes távollétében – megtartott zárt ülésén **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2009. november 16-án postai úton terjesztett elő panaszbeadványt, amelyben a vele szemben 2009. november 15. napján közterületen, illetve azt követően a rendőrségen fogatosított rendőri intézkedéseket kifogásolta. Kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki, ugyanakkor tiltakozott az ellen, hogy a Testület a panaszt – amennyiben a Testület azt állapítja meg, hogy a sérelmesnek tartott intézkedés az alapvető jogait nem vagy csak csekély mértékben sérti – áttegye az illetékes rendőri szerv vezetőjéhez.

I.

A panaszbeadvány szerint a panaszost 2009. november 15-én S. város egyik utcájában egy sörösüveggel leütötték. Ezt követően a panaszost kb. 10 perc időtartamra megbilincseltek, majd gyanúsítottként előállították a rendőrkapitányságra.

A panaszossal nem közölték az előállítás okát, sem jogait – köztük a panasztételi lehetőséget. A panaszos kifogásolta a szolgálati fellépés módját is, azt, hogy az

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

intézkedő rendőrök nem azonosították magukat és nem közölték az intézkedés okát és célját.

A panaszost a rendőrkapitányság épületében gyanúsítottként hallgatták ki, holott ő a cselekmény sértettje volt. A kihallgatást követően a panaszost rabosították. A panaszos ezzel összefüggésben mind az előállítását, mind pedig a kihallgatását megaláazónak tartotta. Előadta továbbá, hogy mindig jogkövető állampolgár volt, a törvénnyel nem került soha összetűzésbe.

II.

A Testület a panasz érdemi kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a S.-i Rendőrkapitányságtól a panaszossal szemben intézkedő rendőrök személyével és a panaszolt intézkedéssel kapcsolatban, illetőleg megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, valamint a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

Az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatára megküldte a Megyei Rendőr-főkapitányság és a S.-i Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levelét, továbbá a rendőri intézkedéssel összefüggésben keletkezett dokumentumokat.

A rendőrségi tájékoztató levelekből megállapítható, hogy a panaszossal szemben a S.-i Rendőrkapitányság egy r. törzsőrmestere és egy r. őrmestere intézkedett.

A rendőrségi dokumentumok – a panaszban írtakhoz képest – az alábbi eltéréseket rögzítik.

1) A panaszossal szemben intézkedő rendőrök jelentése az alábbi információkat tartalmazza.

A rendőrök szolgálatuk teljesítése közben egy magánszemélytől 2 óra 40 perckor telefonhívást kaptak, miszerint S. városban az egyik pizzeria előtt verekedés történt.

A rendőrök két perccel később a helyszínre értek, ahol azt tapasztalták, hogy a pizzeria előtt fekszik egy férfi, akit egy másik férfi megrúgott, majd pedig felsegítette az úttestről. A rendőrök a gépkocsiból kiszállva a sérült személyhez siettek, akinek orvosi ellátásáról intézkedtek. A kikerkező mentő fejsérüléssel a baleseti ambulanciára szállította. A verekedő férfit a rendőrök arra utasították, hogy álljon a falhoz. A rendőrök információt gyűjtöttek, hogy ki látta a történetet. Egy, a pizzériában tartózkodó személy azt mondta, hogy azért sietett ki az utcára, mert valaki azt kiabálta neki odabenn, hogy testvérét – a panaszost – egy sörösüveggel fejbe vágta. Mire azonban kiért az utcára, sem a panaszost, sem a verekedést nem látta, csak azt, hogy egy férfi a földön fekszik.

További két férfit is megkérdeztek a rendőrök, akik elmondták, hogy egy másik vendéglátó-ipari egységből érkeztek hárman, amikor beléjük kötöttek a pizzeria előtt és társukat megütötték, megrugdalták. A két férfi nem mert belekeveredni a verekezésbe, mert féltek, hogy őket is megverik.

A panaszos később ért a helyszínre, homlokának jobb oldalán 3-4 cm átmérőjű púp volt látható. A panaszos elmondta, hogy barátnőjével a pizzeria bejárata mellett állt, amikor az előbb említett három férfi belekötött a barátnőjébe. Erre a panaszos azt mondta, hogy „nekem mondd, ha valamit akarsz”. A panaszos látta, hogy az egyik férfi sörösüveggel fejbe akarja ütni, de már nem tudott az ütés elől elhajolni, ezért ő „bevágott neki egyet-kettőt”.

A jelentés szerint az időközben a helyszínre érkező bejelentő a rendőröknek elmondta, hogy szemtanúja volt az eseményeknek. Kint beszélgetett barátaival, amikor arra lett figyelmes, hogy a később a földre került férfi valamit „beszolt” a panaszos barátnőjének, a panaszos mondott valamit, mire a másik elkezdte rángatni a kabátját és egy sörösüveggel fejbe vágta. Ezt követően a panaszos két barátja ütlegelni kezdte a kötözködő személyt, aki a földre került, és ott tovább rugdalták. A bejelentő által elmondottakat egy másik személy teljes mértékben alátámasztotta.

A bűnügyi helyszínelők érkezését és a helyszíni szemle lefolytatását követően a rendőrök a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható két személyt – köztük a panaszost – előállították.

2) Az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint panaszos a S. város egyik pizzeriája előtt társaival összeverekedett, ami miatt bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható, ezért további intézkedés végett előállították a S.-i Rendőrkapitányságra.

A rendőri jelentés szerint a rendőrök a panaszost a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-ának (1) bekezdés 1. fordulata alapján igazoltatták, a 31. § (1) bekezdése alapján átvizsgálták. A Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján – aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható – előállítás alkalmazására került sor.

A panaszossal szemben az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontja alapján [támadás és szökés megakadályozása érdekében] bilincselés alkalmazására került sor, amelynek időtartamát azonban a jelentés nem tartalmazza. A kényszerítő eszköz alkalmazására való figyelmeztetés megtörtént. A bilincs alkalmazása során a panaszosnak sérülése és anyagi kára nem keletkezett.

A jelentés szerint a panaszos az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót, az előállításáról szóló igazolást és az előállító helyiségben történő elhelyezésével kapcsolatban a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos

tájékoztatást megkapta. Az előállítás oka 2009. november 15-én 7 óra 25 perckor megszűnt, a panaszos szabadon bocsátása megtörtént.

A panaszossal szemben intézkedő rendőrök az általa elkövetett bűncselekmény miatt büntető feljelentést tettek.

3) Az elfogás végrehajtásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az igazoltatás, az átvizsgálás és a panaszos előállítása jogszerű és szakszerű; a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

4) A rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos előállítása az Rtv. 33. §-a alapján 2009. november 15-én 2 óra 40 perctől 7 óra 25 percig tartott. Az előállítása ideje alatt a panaszosnak sérülése és panasza nem keletkezett, hozzátartozója kiértesítését nem kérte. A panaszos a fogvatartása ideje alatt élelmezést nem kért. Az igazolás egy példányát a panaszos átvette, amit aláírásával tanúsított.

5) A nyomozás elrendeléséről szóló hivatalos feljegyzés szerint a telefonon tett bejelentés alapján – amely szerint a pizzéria előtt több személy összeverekedett – 2009. november 15-én a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 271. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő garázdaság büntette miatt – két hónapra – nyomozást rendeltek el.

6) Az intézkedő rendőrök első jelentés-kiegészítése az alábbi többletinformációkat tartalmazza.

A rendőrök kiérkezésekor még folyt a bűncselekmény, de a panaszos akkor nem tartózkodott a helyszínen. A bűncselekmény többi résztvevőjével szemben megtették a szükséges intézkedéseket, és adatgyűjtést végeztek.

A panaszos a testvére elmondása alapján valahogyan részt vett a cselekményben, de hogy milyen minőségben, azt a testvér nem tudta megmondani és hollétéről sem tudott nyilatkozni. A r. őrmester tájékoztatta a panaszos testvérét, hogy lehetősége van utolérni a panaszost, mert a rendőröknek beszélniük kell vele a történetekkel kapcsolatban.

A rendőrök megjelenését követő 30-40 perccel később előkerült a panaszos. A rendőrök a napszaknak megfelelően köszöntek a panaszosnak, bemutatkoztak neki, közölték szolgálati helyüket, beosztásukat és jelvéyszámukat. Ezt követően a panaszos is bemutatkozott és részletesen elmondta, mi történt. A panaszos nyilatkozata lényegében megegyezett a két szemtanú által elmondottakkal [állásfoglalás II. 1) pont]. A panaszos elmondta, hogy a pizzériához érkező három férfi közül az egyikkel összetűzésbe került, aki őt fejbe vágta egy sörösüveggel. A panaszos egy pillanatra megtántorodott, majd „bevágott egyet-kettőt” a támadójának.

A r. őrmester közölte a panaszossal, hogy az általa elkövetett cselekmény bűncselekmény, ezért előállítják a rendőrkapitányságra további intézkedés megtétele végett. A panaszos megkérdezte, hogy ez mit jelent, mire a r. őrmester elmondta neki, hogy a bűnügyesek meg fogják hallgatni a rendőrkapitányságon az esettel kapcsolatban. A r. őrmester továbbá felhívta a figyelmét arra, hogy a r. törzsőrmester meg fogja bilincselni, amit a panaszos tudomásul vett. A r. őrmester a jelentésében úgy nyilatkozott, hogy a panaszos a kényszerítő eszköz alkalmazása előtt, alatt és azt követően is teljes mértékben együttműködő volt, nem zavarta az intézkedés biztonságos lefolytatását.

A bűnügyi helyszínelők megérkezése után megtörtént a panaszos előállítása, ami nem tartott pár percnél tovább, mivel a rendőrkapitányság és a pizzeria egymáshoz közel helyezkedik el. A panaszosról a rendőrkapitányságra érkezését követően azonnal levették a bilincset. A r. őrmester ezt követően tájékoztatta a panaszost a jogorvoslati lehetőségeiről, és azzal kapcsolatban a panaszos azt mondta, hogy panasszal nem él.

A r. törzsőrmester a jelentés-kiegészítésben megjegyezte, hogy a panaszossal az intézkedés során mindvégig emberségesen, udvariasan és nem megalázóan bánt.

7) A Testület újbóli felvilágosítás-kéréssel fordult a S.-i Rendőrkapitánysághoz a kényszerítő eszköz alkalmazásának indokoltsága és időtartama, illetve a panaszos panaszjogról történő kioktatásának körülményei vonatkozásában. Az újabb jelentés-kiegészítések az alábbi többlet adatokat tartalmazzák.

a) A r. őrmester jelentése szerint a panaszos a tanúk elmondása alapján részt vett a bűncselekményben, de a rendőrök kiérkezésekor már nem volt a helyszínen, és szinte csupán a véletlennek volt köszönhető, hogy visszatért a pizzériához. Ezt figyelembe véve a panaszos szökésétől lehetett tartani.

A szórakozóhelyen zenés rendezvény zajlott, ahol legalább 40-60 fő tartózkodott ott, és ketten kezdték meg a rendőri intézkedést. Az elkövetett bűncselekmény agresszív jellege, a rendőri létszámbeli hátrány és a környezet (a vendégek ittassága, felfokozott hangulata) indokolta a támadás lehetősége miatti bilincshasználatot. A r. őrmester megjegyezte ezzel kapcsolatban azt is, hogy „támadás esetén számos esetben az intézkedés alá vont személynél nincs jele a támadás szándékának”, így ítélte meg ezt a konkrét ügyben is.

A bilincselés időtartamára vonatkozóan a r. őrmester úgy nyilatkozott, hogy a Robotzsaru Neo-n készített személyi szabadságot korlátozó intézkedésről szóló jelentés során a bilincshasználat kezdetét és végét mindig beírja a megadott helyre, arról azonban nem tud nyilatkozni, hogy ez alkalommal a szoftver miért nem generálta a jelentésre az adatokat.

A panaszos jogorvoslati jogról történő kioktatásával kapcsolatban a r. őrmester úgy nyilatkozott, hogy a panaszos előállítását „minél előbb végre akarta hajtani, mert a

pizzériában és az azon kívül tartózkodó számos ittas személy viselkedése kiszámíthatatlan ilyen események során. Ez a tényező is alátámasztotta azt, hogy a jogorvoslati lehetőségekről a rendőrkapitányságon” tájékoztassa az intézkedés alá vontat.

b) A r. törzsőrmester második jelentés-kiegészítése is azt tartalmazza, hogy a panaszos a rendőrök kiérkezésekor nem volt a helyszínen, és a véletlennek volt köszönhető visszaérkezése és már ott is azt hangoztatta, hogy „jogos volt az erőszakos cselekménye”. A r. törzsőrmester szerint figyelembe véve azt, hogy több személy tanúsított erőszakos magatartást, ugyanakkor a rendőrség részéről csak ketten voltak jelen, tartani lehetett a támadástól valamint attól, hogy a rendőri intézkedés alól ki akarja vonni magát, illetve eltávozik a helyszínről. A panaszos magatartása „nyilvánvaló ellenállásban nem nyilvánult meg, támadásától ettől függetlenül tartani lehetett. A gyakorlati, szakmai tapasztalatok, és a helyszínen történt cselekmény súlya egyértelműen utal a rendőri intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazásának szükségességére”.

A bilincselés időtartamára vonatkozóan a r. törzsőrmester azt a nyilatkozatot tette, hogy az nem tartott pár percnél tovább, mivel a pizzériától nincs messze a rendőrkapitányság; a rendőrkapitányságra érkezés után pedig azonnal levették a panaszosról a bilincset. A r. őrmester – a r. törzsőrmesterhez hasonlóan – is úgy nyilatkozott, nem érti, miért nem került a Robotzsaru Neo rendszerben rögzítésre a bilincselés ideje.

A panaszos jogorvoslati lehetőségeiről történő tájékoztatása azért a rendőrkapitányságon történt meg, mert az intézkedés ott fejeződött be. Ezt tette indokolttá – a r. törzsőrmester jelentése szerint – az is, hogy a helyszínen elsőbbséget élvezett a verekedő személyek felkutatása, a sérült személyek egészségügyi ellátásának biztosítása, a tényállás tisztázása és több személy intézkedés alá vonása.

A panaszossal szemben a fentebb említetteken kívül egyéb intézkedéseket a kér rendőr nem tett, az előállítást követően a Bűnügyi Osztály foganatosított további intézkedéseket vele szemben.

8) A Megyei Rendőr-főkapitányság és a S.-i Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele – egyezően az állásfoglalás II. 1)-6) pontjaiban ismertetettekkel – tartalmazza, hogy a pizzériánál két társaság keveredett egymással szóváltásba, majd az egyik társaság egy tagja megjegyzésekkel illette a panaszos barátnőjét, ezért a panaszos erőszakosan lépett fel és a két férfi összeverekedett. A felek egymást tetteleg bántalmazták, a panaszost egy sörösuveggel fejbe is ütötték,

Az intézkedő rendőrök a panaszossal közölték, hogy bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt előállítják a S.-i Rendőrkapitányságra, tájékoztatták a rendőri intézkedés okáról és céljáról. Az adatgyűjtés következtében egyébként több személy előállítására is sor került.

A panaszos előállításával – amely 2 óra 40 perctől 7 óra 25 percig tartott és szabadon bocsátásával szűnt meg – kapcsolatban a rendőrségi levelek azt tartalmazzák, hogy az arról szóló igazolást kiállították, azt a panaszos átvette, az ellen panasszal nem élt és ott tartózkodása ideje alatt élelmezést nem kért.

9) Az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának tájékoztatása szerint a S.-i Rendőrkapitányság jelenleg is nyomozást folytat a panaszos ellen a Btk. 271. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő garázdaság büntettének megalapozott gyanúja miatt.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tette az intézkedő rendőrök szolgálati fellépésének módját, a jogorvoslati jogról történő kioktatás megtörténtét, valamint a panaszossal szembeni bilincselés alkalmazásának és előállításának indokoltságát és jogszerűségét.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát, az 54. § (1) bekezdésében biztosított emberi méltósághoz való jogát, az 55. §-ának (1) bekezdésében biztosított személyi szabadsághoz, illetve integritáshoz való jogát, az 57. §-ának (5) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát és az 54. § (2) bekezdése szerinti kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmódra vonatkozó tilalmat az alábbiak szerint.

1) A panaszos állítása szerint a rendőrök az intézkedés előtt nem tettek eleget az azonosításra vonatkozó kötelezettségüknek és nem közölték az intézkedés okát és célját.

A rendőri intézkedés során a rendőr azonosítására vonatkozó rendelkezéseket az Rtv. 20. §-a tartalmazza. A szabályozásnak az a célja, hogy a rendőri intézkedések, eljárások során minden esetben kétséget kizáróan azonosítani lehessen az eljáró rendőrt. Ennek ugyanakkor nem lehet olyan hatása, hogy az intézkedést akadályozza. A 20. § (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedése során vagy az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint pedig a rendőr az intézkedés megkezdése előtt, minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, (pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges), ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően továbbá a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről.

A szolgálati fellépés módját a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 4. §-a részletezi. A 4. § (1) és (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedést – ha annak eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr továbbá az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja.

Az azonosíthatóságra és a szolgálati fellépés módjára vonatkozó jogszabályi rendelkezések garanciális jelentőségűek, mert megtartásuk biztosítékot jelenthet arra nézve, hogy az állampolgároknak az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való alapvető joga érvényesülhessen a velük szemben foganatosított intézkedések alkalmával. Amennyiben viszont ezek az elemi szintű formai elemei hiányoznak, akkor sérül ez az alapjog.

Az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló rendőri jelentésben az alakiságok megtartására vonatkozóan adat nem található, azonban az utóbb készült jelentés szerint a szolgálati fellépés a jogszabályi előírásoknak megfelelően történt: a rendőrök a napszaknak megfelelően köszöntek a panaszosnak, közölték nevüket, szolgálati helyüket, beosztásukat és jelvéyszámukat; továbbá az előállítás okát és célját is közölték a panaszossal.

A Testület az egymásnak ellentmondó bizonyítékok alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni a szolgálati fellépés jogszerűsége tekintetében. **A fentiek alapján a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelme nem volt megállapítható.**

2) A panaszos beadványában sérelmezte, hogy megbilincselve állították elő a rendőrkapitányságra.

Az Rtv. 48. §-a szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére.

A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 60. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit. Bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem

törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

Jelen esetben az elfogás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésben az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontját, azaz a támadás és a szökés megakadályozását jelölték meg a bilincselés okaként. Ez a jelentés ugyanakkor semmilyen ténykörményt nem tartalmaz, ami arra utal, hogy a panaszos támadásával vagy szökésével lehetett számolni.

Az első jelentés-kiegészítés szerint továbbá az intézkedő r. őrmester a panaszos testvérével közölte, hogy érje utol a panaszt, mert beszélni akarnak vele a történetekkel kapcsolatban. A panaszos ezt követően – anélkül, hogy a rendőrök a felkutatása érdekében egyéb intézkedést tettek volna – önkéntesen megjelent a helyszínen. Ugyanebből a jelentésben szerepel az is, hogy a panaszos a kényszerítő eszköz alkalmazása előtt teljes mértékben együttműködő volt. Ezen jelentésekben a támadásra és a szökésre utaló körülményt nem szerepel.

Ezzel szemben a Testület újabb felvilágosítás-kérésének eredményeként elkészített jelentések már azt tartalmazzák, hogy csupán a véletlennek volt köszönhető, hogy a panaszos visszatért a bűncselekmény helyszínére, és ezt a körülményt figyelembe véve szökésétől lehetett tartani. A támadás megakadályozása érdekében való bilincselés indokaként pedig a r. törzsőrmester jelentésében azt jelölte meg, hogy a helyszínen több személy tanúsított erőszakos magatartást, míg a rendőrök csak ketten voltak, így támadástól lehetett tartani és attól, hogy a panaszos az intézkedés alól ki akarja vonni magát. (A r. őrmester második jelentés-kiegészítése szerint az elkövetett bűncselekmény agresszív jellege, a rendőri létszámbeli hátrány és a vendégek ittassága, felfokozott hangulata indokolta a támadás lehetősége miatti bilincshasználatot.) A panaszos magatartása ugyanakkor nyilvánvaló ellenállásban nem nyilvánult meg, mégis tartani lehetett támadásától. A jelentés általánosságban utal a támadás lehetőségére, nem pedig konkrétan a panaszos felől érkező támadásra. Emellett a r. törzsőrmester általánosságban fogalmazott úgy, hogy gyakorlati, szakmai tapasztalatok, és a helyszínen történt cselekmény súlya a rendőri intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazásának szükségességét indokolta.

A Testület megállapítása szerint – figyelemmel egyrészt arra, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazással egyidejűleg készült jelentésben semmilyen, a bilincselés indokoltságát alátámasztó tény nem szerepel, másrészt pedig arra, hogy a különböző időpontokban készített rendőri jelentések egyértelműen egymásnak ellentmondóak – a bilincselés mind a támadás, mind pedig a szökés megakadályozására történő hivatkozással indokolatlannak és jogszerűtlennek minősül.

Az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elvei között kerül rögzítésre az arányosság követelménye (15. §) és a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elveiről szóló rendelkezés (16. §). Az Rtv. 15. §-a értelmében a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban

az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 16. §-a pedig kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén és az arányosság elvének figyelembe vételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

Jelen ügyben egyetlen rendőri jelentésben sem szerepel olyan körülmény, miszerint a panaszos ellenszegült volna a rendőri intézkedésnek, sőt kifejezetten az található a jelentésekben, hogy a panaszos „a kényszerítő eszköz alkalmazása előtt, alatt és azt követően is teljes mértékben együttműködő volt, nem zavarta az intézkedés biztonságos lefolytatását”, illetve magatartása „nyilvánvaló ellenállásban nem nyilvánult meg”. Önmagában az, hogy a panaszos – az utólag elkészített rendőri jelentés szerint – azt hangoztatta, hogy „jogos volt az erőszakos cselekménye”, a Testület megítélése szerint nem adhat alapot kényszerítő eszköz alkalmazására. A rendőri intézkedés eredményessége – jelen esetben a panaszos előállítása bűncselekmény gyanúja miatt – bilincs alkalmazása nélkül is biztosítható lett volna.

A bilincselés időtartamával kapcsolatosan a Testület a panaszosi állítást fogadta el, miszerint az kb. 10 percig tartott. A rendőri jelentésekben is az szerepel, hogy a bűncselekmény helyszíne és a rendőrkapitányság közötti távolság nem nagy, és a rendőrkapitányság épületében levették a panaszosról a bilincset. A Testület ugyanakkor megjegyzi, hogy aggályos, ha nem kerül rögzítésre a kényszerítő eszköz alkalmazásának időtartama a rendszerben, illetve az, ha e hiányosság észlelése esetén azt nem pótolják megfelelő formában.

A fenti okfejtés alapján a Testület megállapítása szerint a bilincs alkalmazása indokolatlan és aránytalan volt. **A kényszerítő eszköz jogszerűtlen alkalmazása következtében sérült a panaszos személyi szabadsághoz, illetve integritáshoz való joga, valamint az a megalázó elbánás tilalmába ütközött.**

3) A panaszos sérelmesnek tartotta, hogy gyanúsítottként előállították a rendőrkapitányságra – amit egyben megalázonak is tartott –, valamint, hogy nem közölték vele annak okát, és az azzal összefüggő jogait.

a) Az Rtv. 33. §-ának (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az előállítás okait. Ezek közül az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontját jelölték meg, amely szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

A rendőrségi dokumentumokban foglalt tényállás alapján a Testület úgy értékelte, hogy a panaszos előállításának törvényi indoka megvolt. A hivatkozott törvényhely szerinti előállításhoz ugyanis elegendő alapot szolgáltat az, ha az érintett személy cselekménye tekintetében a bűncselekmény elkövetésére az egyszerű gyanú felmerül. A jogszerű és indokolt előállítást támasztja alá az a körülmény is, hogy a rendőrségtől

kapott tájékoztatás szerint a S.-i Rendőrkapitányság jelenleg is nyomozást folytat a panaszos ellen a Btk. 271. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő garázdaság büntettének megalapozott gyanúja miatt.

A Testület megállapítása szerint a panaszos előállítása jogszerűnek és indokoltnak tekinthető, ami miatt a panaszos személyes szabadsághoz való jogának korlátozása jogszerűen történt.

b) Az előállítás időtartamával kapcsolatban az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése azt tartalmazza, hogy a Rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja.

Jelen ügyben a panaszos előállítása 2 óra 40 perctől 7 óra 25 percig tartott. Tekintettel arra, hogy a panaszossal szemben a büntetőeljárás körébe tartozó eljárási cselekményeket fogatosított a rendőrség, az előállítás időtartama nem kifogásolható.

c) A panaszos előállítása okának és az előállítással kapcsolatos jogainak közlése megtörténtével kapcsolatban a Testület az alábbiak szerint foglalt állást.

Az előállítás végrehajtásáról jelentés szerint a panaszos az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatást, az előállításáról szóló igazolást és az előállító helyiségben történő elhelyezésével kapcsolatban a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást megkapta. A további rendőrségi dokumentumok is ezt támasztják alá, ezért a Testület ebben a kérdésben a rendőrségi álláspontot találta meggyőzőbbnek. **A Testület megállapítása szerint a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga e tekintetben nem szenvedett sérelmet.**

d) A panaszos sérelmesnek tartotta, hogy panaszjogáról nem oktatták ki a rendőrök.

Az állásfoglalás III. 1) pontjában a Testület utalt már az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésének azon rendelkezésére, amely szerint a rendőr – az azonosításra vonatkozó adatainak közlése mellett – az Rtv. V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően köteles az intézkedés alá vont személyt az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről tájékoztatni.

Az előállítás időtartamáról szóló igazolást a rendőrség kiállította, amit a panaszos aláírásával igazoltan átvett és amely többek között tartalmazza azt is, hogy a személyi szabadságában korlátozott személynek panasza nem keletkezett. Az igazolás részletesen tartalmazza azoknak a szervezeteknek az elérhetőségét, ahol az érintett személy jogorvoslással élhet – ideértve a Testület címét is.

Az utólag készült rendőri jelentések szerint a panaszost a r. őrmester a rendőrkapitányság épületében tájékoztatta a jogorvoslati lehetőségeiről. Azt, hogy a kioktatást nem a helyszínen, hanem a rendőrkapitányság épületében tették meg, az

intézkedő rendőrök azzal indokolták, hogy a panaszos előállítását minél előbb végre akarták hajtani – azért is, mert a helyszínen tartózkodó ittas személyek viselkedése kiszámíthatatlan volt –, és az általuk fogatosított intézkedés egyébként is ott fejeződött be.

A Testület elfogadta azt az érvelést, miszerint a bűncselekmény helyszínén – a panaszos jogorvoslati jogáról történő kioktatásával szemben – elsőbbséget élvezett a sérült személyek egészségügyi ellátásának biztosítása, a bűncselekményben esetlegesen résztvevő személyek és tanúk felkutatása a tényállás tisztázása érdekében.

A jogorvoslati jogról történő kioktatás általában úgy történik, hogy az előállítás helye szerint illetékes parancsnok (ügyeletes tiszt) meghallgatja az előállítottat, megtekinti az esetleges keletkezett sérüléseket – ahogyan az jelen esetben is megtörtént –, valamint átadja számára az előállítóba elhelyezésével kapcsolatban szükséges nyomtatványokat, melyek – többek között – a jogorvoslati lehetőségeket is tartalmazzák, amit az előállítottak – aláírásukkal igazolva – tudomásul vesznek. A rendőrségi dokumentumok tanúága szerint így történt ez a panaszolt esetben is.

A Testület a panasz ezen része tekintetében a rendőrségi álláspontot fogadta el, ezért a panaszosnak az Alkotmány 57. §-ának (5) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogának sérelmét nem állapította meg.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazásával sérült a panaszos személyi szabadsághoz, integritáshoz való joga és az a megalázó bánásmód tilalmába ütközött. A jogsérelem mértéke – a tárgybeli esetben, annak összes körülménye alapján – összességében eléri azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza. Ennek megfelelően a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2010. március 10.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Féja András
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag